

Handläggare VA: Anna Valdusson  
031-368 73 47  
Anna.valdusson@kretsloppochvatten.goteborg.se

Datum: 2025-02-27  
KoV dnr: 2025-00052

Stadsbyggnadsnämnden  
stadsbyggnad@stadsbyggnad.goteborg.se

## Samrådsyttrande över Ändring av översiktsplan för Göteborg, SBF 2024-00784

### Kretslopp och vattens bedömning

#### Sammanfattande bedömning

Kretslopp och vatten är positiva till att fördjupade översiktsplaner och tematiska tillägg till översiktsplanen arbetas in i översiktsplanen (ÖP) i stället för att vara separata handlingar. Det bedöms vara ett bra tillvägagångssätt för att hålla ÖP uppdaterad och anpassa innehållet efter kunskapsläget i stället för att göra omfattande revideringar mer sällan.

Det är viktigt och bra att klimatanpassning arbetas in och får en tydlig roll i ÖP som en viktig planeringsförutsättning för Staden. Det är positivt att planeringsnivåer för översvämningsrisker revideras och lyfts ut till en riktlinje för antagande i stadsbyggnadsnämnden i stället för i kommunfullmäktige, vilket bedöms förenkla processen och möjliggöra att riktlinjerna hålls aktuella. Det är även positivt att definitionerna av samhällsviktig anläggning och samhällsservice förtydligas. Vi ställer oss dock frågande till varför inte skyfall ingår i dokumentet *Förslag Göteborgs Stads riktlinje Planeringsnivåer för översvämning från hav och vattendrag*?

Ändring av översiktsplanen bedöms inte helt genomarbetad rent språkligt. Det finns vissa definitioner och begrepp där det råder otydlighet om vad som innefattas och det behövs förtydliganden inom framför allt avsnittet om klimatanpassning. Det är svårt att sätta sig in i innebörden av ändringarna av ÖP eftersom man både behöver läsa nuvarande ÖP och ändringarna samt försöka jämföra vad ”slutresultatet” blir om ändringarna införlivas. Det är därmed svårt att avgöra vad vi ska tycka till om. Även om det är positivt att ändringar av ÖP kommer att göras mer kontinuerligt än tidigare är det viktigt att det för berörda tydliggörs hur ofta sådana ändringar kommer att genomföras så det finns en kontinuitet i övrigt planarbete så att inte innehållet i ÖP ”svänger” för mycket och inriktningen i stadsplaneringen riskerar att bli otydlig. Det är också viktigt att förtydliga vilken version av ÖP som gäller vid hantering av detaljplaner och andra planer som ofta kan pågå under så långa perioder att ÖP kan hinna uppdateras under tiden.

I de geografiska fördjupningarna bör vikten av att bygga ut allmänt VA förtydligas eftersom det är en viktig och strukturerande förutsättning för utveckling av områdena.

## **Geografiska fördjupningar**

### **Södra Älvstranden**

#### VA, dagvatten och skyfall

Det finns ett stort fokus på skyfall och översvämning för Södra Älvstranden. Däremot visualiseras skyfallsavledningen dåligt i strukturidén, då det är svårt att se var skyfallsvägar planeras.

Stort fokus läggs på Jaegerdorffsmotet vad gäller behov av skyfalls- och dagvattenåtgärder eftersom det sannolikt är där stora utmaningar finns. Behov av övriga strukturella skyfallsåtgärder (Masthugget, Fiskhamnen och Majnabbegatan) nämns men skulle behöva förtydligas. Anpassning av mark kommer att behövas för att säkerställa säker avledning av skyfall till älven. Skyfallsleden längst västerut i strukturidén, i närheten av Klippan, nämns inte alls.

Den strukturella skyfallsåtgärden för Jaegerdorffsmotet är en del i en större kedja av åtgärder. Delar av kedjan finns utanför området för strukturidén, vilket innebär att det även kan finnas behov av skyfallsåtgärder utanför strukturidén som ändringen avser.

Samspelet mellan att bygga högvattenskydd och att få ut skyfall i älven bör tydliggöras. Risken är att det skapas instängda områden där vi inte får ut vattnet från lågpunkterna om inte hänsyn till detta samspel tas.

Det är viktigt att komplettera att de stora behoven av utbyggnad av vatten och avlopp kommer att ta mycket plats och kosta mycket pengar i områden där det finns stor konkurrens om markanspråk både ovan och under mark.

#### Avfall

Kajplatser för tillfällig service som Återvinningspråmen bedöms tillräckligt väl omhändertaget.

### **Södra Askim**

#### VA, dagvatten och skyfall

Huvuddelen av dricksvattenförsörjningen inom planområdet kommer från vattenverket vid Lackarebäck. Vid en utbyggnad måste ledningsnätet förstärkas.

Idag leds spillvattnet från södra Askim via ett ledningsnät till rening i Ryaverket. Huvudledningssystemet består av ett antal pumpstationer i serie och långa tryckledningar som till stor del ligger förlagda i Säröbanan. Ledningsnätet har ej tillräcklig kapacitet,

varken lokalt eller i huvudledningsstråk. Vid en utbyggnad av området krävs omfattande förstärkning och utbyggnad av spillvattennätet. Det nämns endast kort för Södra Askim att det krävs mycket stora investeringar inom vatten och avlopp i samma mening som annan information om behov. Detta bör förtydligas.

Dagvattnet släpps idag ut i områdets vattendrag Krogabäcken och Haga å samt dess förgreningar. Dessa mynnar i havet vid Haga kile. Dagvatten släpps också ut i naturområden som omger bebyggelsen. Vid en utbyggnad måste andra lösningar för dagvattenhanteringen genomföras som minskar påverkan på vattendragen i området.

Krogabäcken bör utvecklas till ett blågrönt stråk men även fungera som en skyfallsled. Det innebär att dagvattnet behöver renas, fördröjas och infiltreras lokalt där det är möjligt. Utrymmen för fördröjningsdammar för dagvatten behöver hanteras i detaljplan innan områdets utbyggnad.

Förtydliga att Krogabäcken idag är hårt belastad och att den på vissa platser har återkommande översvänningsproblematik. Justera att Krogabäcken är en utpekad skyfallsled så det tydliggörs att den inte är anpassad för att vara en skyfallsled idag. Åtgärder behövs med andra ord för Krogabäcken för att hantera befintlig och framtida situation både vad gäller dagvatten och skyfall.

### **Mölnbäcksåns dalgång**

#### VA, dagvatten och skyfall

Det bör nämnas i avsnittet att Mölnbäcksån utgör en naturlig lågpunkt i området och har en viktig funktion som skyfallsled. Vid utveckling av det blågröna stråket behöver Mölnbäcksåns funktion och kapacitet att hantera höga flöden vid dimensionerande skyfall beaktas.

### **Tematiska tillägg**

#### **Klimatanpassning**

För att informationen i ÖP ska kunna användas effektivt skulle det vara önskvärt att tydliggöra följande:

- På olika platser står det att man i första hand ska göra på ett sätt och i andra hand på ett annat. När kan man välja det som nämns i andra hand och innebär det som är i andra hand ett avsteg?
- Avsteg (och vad det innebär) nämns på olika platser. Se gärna över så denna information tydliggörs samlat (när kan avsteg göras, vem har ansvar för de olika delarna av avstegshantering och vilka utredningar behövs som stöd för detta, t.ex. riskanalys)
- Där det nämns "om det anses motiverat" bör det framgå vad som förväntas för att visa att det är motiverat.

- Definition av samma ord finns på olika platser i ÖP och riktlinje för planeringsnivå. Se gärna över så dessa är identiska och värdera gärna om definitionen kan beskrivas på en plats i stället. Fler exempel på vad som ingår i det definierade ordet skulle också underlätta tolkningen (t.ex. vad som är samhällsviktigt) och vem som bestämmer om något platsar inom det definierade ordet (är det t.ex. verksamhetsutövare som bestämmer om det kategoriseras som samhällsservice och var hittar man information om detta).

Dimensionerande händelse för nederbörd föreslås i ÖP vara klimatkompenserat regn med 100 års återkomsttid på 100 års sikt. Då det inte finns underlag för hur regnet förväntas förändras efter år 2100 föreslås tills vidare planeringshorisonten för regn justeras till år 2100 (alltså ca 75 års sikt i stället för 100 år). I samband med detta bör det framgå vilken situation i hav och vattendrag denna dimensionerande händelse ska kombineras med. Förslagsvis används medelvattennivån år 2100 för att på så sätt ha en entydighet för beskrivning av skyfall. När underlag finns för att använda planeringshorisont på 100 års sikt för nederbörd föreslås detta justeras så all klimatanpassningsfrågans olika delar har samma planeringshorisont. Av denna anledning föreslås att det värderas om delar av beskrivning av skyfall också bör flyttas över till riktlinje för planeringsnivåer på samma sätt som för högt vatten och höga flöden. Det anses dessutom att större tydlighet skulle uppnås om högvatten, höga flöden och skyfall samlades på en plats.

Det föreslås att man ser över så det undviks att skriva om samma sak i ÖP och i riktlinje för planeringsnivåer (exempel säkerhetsmarginaler).

I tabell med säkerhetsmarginaler för dimensionerande händelse står det 200 år för skyfall. Det ska vara 100 år. Förtydliga gärna vad som avses med *relativa höjder* i tabelltext då det nu kan missuppfattas då det är en blandning av max vattendjup (för framkomlighet) och max avstånd mellan vattenyta vid dimensionerande händelse och den punkt som anges i tabellen.

Förtydliga under framkomlighet när framkomlighet till byggnader gäller.

I anslutning till tekniska skydd och långsiktigt skydd står det att ytterligare volymer kan behöva hanteras i skyfallsanläggningar. Eftersom det syftar till tekniska skydd anses denna rekommendation vara tveksam.

Ett förtydligande av *Förutom fysiska anpassningsåtgärder behöver även beredskapsåtgärder gå hand i hand för att samlat stärka samhällets förmågor vid extrema händelser*. Kan beredskap ersätta fysiska åtgärder och krävs då avstegshantering?

Förtydliga gärna hur man ska förhålla sig till befintliga vägar i samband med nyexploatering (inom detaljplan t.ex.) i samband med text *Vid ny planering skall planeringsnivåer för framkomlighet uppnås*.

Vad innebär *För att upprätthålla avsedd funktion i form av transportkapacitet kan i princip ingen översvämning tillåtas* med tanke på att 0,2 m anges vara gräns för framkomlighet vid dimensionerande händelse?

Förtydliga gärna vad följande innebär: *Planeringsunderlag gällande framkomlighet för högprioriterade transport och kommunikationsstråk inom staden för olika översvämningstyper bör utarbetas.*

Under Minimera påverkan på miljöfarlig verksamhet, naturmiljö och kulturmiljö står det *Vidare arbete krävs tillsammans med verksamhetsutövare för att prioritera åtgärder.* Förtydliga gärna om det gäller alla delar under denna rubrik.

Ange gärna ett tydligare exempel som är naturbaserade och multifunktionella i följande text och även om det står "bör" kan det tydliggöra att det bör vara naturbaserat och/eller multifunktionellt: *Åtgärder för att minska översvämningsrisker bör utformas som naturbaserade och multifunktionella lösningar, till exempel en upphöjd gång- och cykelbana som högvattenskydd mot havet eller en nedsänkt idrotts- och lektyta.*

Förtydliga gärna det understrukna kopplat till PBL och till befintlig stad. *Då det saknas tvingande krav gällande anpassningsnivåer anser Göteborgs Stad att samhällsekonomiska konsekvenser och hållbarhetsperspektivet måste vägas in vid bedömning av nödvändiga anpassningsåtgärder.*

I riktlinje för planeringsnivåer nämns vilka områden det finns beräknade planeringsnivåer. Tydliggör gärna vilka områden som inte ingår och hur man ska hantera dessa områden (t.ex. Nordre älv).

Förtydliga gärna avsnitt om byggnad och byggnadsfunktion i riktlinjer för planeringsnivåer då liknande saker sägs på så olika sätt vilket gör att det blir svårt att förstå vad som gäller.

Under Framkomlighet i riktlinje för planeringsnivåer står det *Det högprioriterade vägnätet avser transportstråk som vid nyplanering är högprioriterade för transport och kommunikation. För att upprätthålla avsedd funktion i form av transportkapacitet kan i princip ingen översvämning tillåtas.* Betyder det i praktiken att ingen översvämning tillåts? Detta skapar risk för missuppfattning då 0,2 m djup är riktlinje för max vattendjup vid dimensionerande händelse.

## **Mobilitet och infrastruktur**

### Avfall

Kretslopp och vattens tidigare synpunkt om att det behövs omlastningsstationer om tunga fordon begränsas i vissa områden gäller fortfarande och är till viss del omhändertaget. Omlastning behöver dock ske i nära anslutning till de områden som ska få servicen, det är

ingen lämplig lösning att lasta om avfall i halvcentrala lägen eller andra kommuner som nämns i förslaget. Om mindre avfallsfordon krävs i något område behövs en omlastningsterminal i nära anslutning eller direkt anslutning till området som betjänas. Omlastningsterminaler behöver kunna hantera relativt stora volymer av flera olika avfallsslag, upp emot 8-10 st. Slamsugningsfordon, som behövs för tömning av restaurangernas och storkökens fettavskiljare, kan inte vara hur små och lätta som helst om de ska kunna utföra den tömning som behövs.

Den samordning som nämns gällande godstransport och avfallstransporter är inte en lösning som fungerar på ett generellt plan. Det kan eventuellt fungera i liten skala, men avfallshantering behöver sin egen infrastruktur. Texten fokuserar på näringslivets transporter av varor. Avfall nämns men har inte samma möjligheter till samtransport. Kretslopp och vatten menar att förslaget förenklar avfallshanteringens behov av infrastruktur genom att jämföra den med distribution av varor.

Kretslopp och vatten ser positivt på att behovet av laddinfrastruktur för tunga fordon nämns.

## **Jordbruksmark**

### Avfall

Deponier är normalt inte lämpliga som jordbruksmark. Vi noterar att man markerat delar av den nedlagda deponin vid Torsviken (som Renova ansvarar för) som jordbruksmark och hoppas att det är avstämt med Renova.

Med vänlig hälsning

## **Kretslopp och vatten**

Avdelningen Utveckling och Projekt

Enheten Långsiktig planering och investeringsplanering

Sophia Nilsson

Enhetschef